

2. Відповіді на питання відносно правил граматики. Якщо користувачеві незрозуміло певне правило з граматики мови, котру він або вона вивчає, то ChatGPT може надати роз'яснення, в тому числі і на прикладах.

3. Перевірка і виправлення помилок в тексті. Користувач може скопіювати текст і попросити ChatGPT виправити в ньому різного характеру помилки, або допомогти його відредагувати.

4. Створення матеріалів для навчання та перевірки знань. Користувач, в тому числі викладач, може попросити ChatGPT згенерувати, наприклад, тести на перевірку знань з певної теми.

Приведені приклади використання ChatGPT демонструють його суттєвий потенціал для використання як викладачами, так і студентами. Обмеження створює новизна ChatGPT. З неї витікають такі проблеми як: недосконалість технології, недостатня вивченість можливостей використання, нерозуміння новими користувачами можливостей і обмежень чат-бота, що призводить до неефективних результатів. З описаних вище проблем можемо заключити необхідність проведення подальших наукових досліджень у цій області.

Література

1. Kiaer J., Lee J. *Special Issue "Using ChatGPT in Language Learning"*. MDPI. 2023. URL: https://www.mdpi.com/journal/languages/special_issues/K1Z08ODH6V (дата звернення: 20.04.2023)

2. Krügel S., Ostermaier A., Uhl M. *ChatGPT's inconsistent moral advice influences users' judgment*. *Sci Rep*. 2023. Vol.13. № 4569. DOI: <https://doi.org/10.1038/s41598-023-31341-0>

3. Liebrez M. and others. *Generating scholarly content with ChatGPT: ethical challenges for medical publishing*. *The Lancet Digital Health*. 2023. Vol. 5. № 3. P. 105-106. DOI: [10.1016/S2589-7500\(23\)00019-5](https://doi.org/10.1016/S2589-7500(23)00019-5)

УДК 81'255.2:6

*Я.М. Базалій, викладач
Національний університет
«Полтавська політехніка імені Юрія Кондратюка»*

БУРОВИЙ СЛЕНГ АНГЛІЙСЬКОЇ МОВИ У ПЕРЕКЛАДАЦЬКОМУ АСПЕКТІ

1. Термінологічні лексеми науково-технічного дискурсу, що репрезентують поняття тієї чи іншої спеціальної, професійної галузі науки або техніки, становлять одну з основних проблем перекладу з огляду на їхню семантичну неоднозначність, міжгалузеву та внутрішньогалузеву омонімію, відсутність перекладних відповідників (у випадку термінів-

неологізмів, термінів-жаргонізмів, термінів-сленгізмів тощо) (Карабан В.І. [2], Корунець І.В. [3]).

2. Актуальність тематики цього дослідження зумовлена динамічним розвитком нафтогазової галузі, посиленням міжнародних зв'язків, глобалізаційних та інвестиційних процесів у цій галузі які, в свою чергу, призводять до появи великої кількості вузькоспеціалізованих термінів, в тому числі й професійних сленгізмів. Саме тому переклад зазначених лексичних одиниць, зокрема сленгу, що використовується в галузі буріння нафтогазових свердловин, потребує наразі особливої уваги.

3. В результаті семантичного аналізу бурового сленгу [4–7] було встановлено, що серед досліджених лексем більшість бурових сленгізмів утворено лексико-семантичним способом, зокрема через метафоричні та метонімічні переноси, а також звуження вже існуючих нетермінологічних значень (Дорошенко С. [1], Tsybal N. [8]).

3.1. Зокрема, в емпіричному матеріалі, що розглядається, виділяються такі метафори: так звані «побутові» метафори, напр. *belt* (досл. 'пояс') 'район, що включає передбачуване русло підземних потоків нафти' (подібність форми), *jar* (досл. 'глечик') 'буровий інструмент, виготовлений з пари подовжених і сплосчених ланок на ланцюзі, побудованих для вільного ковзання одна в одній' (подібність форми та функціонування); зооморфні метафори, напр. *claw* (досл. 'кіготь') 'пристрій з гідравлічним домкратом для витягування труби' (подібність форми та функціонування), *whale* (досл. 'кит') 'свердловина, яка дає велику кількість нафти'; антропоморфні метафори, напр. *arm* (досл. 'рука') 'частина бурового обладнання, наприклад стрічкове колесо тощо' (подібність форми та функціонування); *bone-coal* 'твердий, чорний шифер' від англ. *bone* 'кістка', яка є 'однією з твердих частин скелета хребетної тварини або людини' (подібність за якістю – 'бути твердим'); метафори на позначення «професії», що передбачають подібність до діяльності, що здійснюється людиною, напр.: *traveler* (досл. 'мандрівник') 'частина домкрата, що використовується для скручування та розкручування інструментів', *fisherman* (досл. 'рибалка') 'фахівець, який займається тим, що дістає застряглі знаряддя, які неможливо витягти зі свердловини під час звичайної бурової операції'.

3.2. Звуження значення наявне в таких прикладах: *cap* 'верхня частина породи' ← 'головний убір або природне покривало чи верх'; *pool* 'гіпотетичне нафтове озеро' ← 'невелика і досить глибока водойма зазвичай прісної води'.

3.3. Метонімічний перенос є найменш продуктивним із трьох зазначених вище способів, але декілька прикладів, що ілюструють цей семантичний спосіб словотвору, зокрема, в групі бурового сленгу, можна навести і тут – лексема *run in* як дієслово має значення 'запускати трубу в

отвір', а в статусі іменника визначається як 'повернення бурильної труби в отворі'.

4. Враховуючи особливості утворення значень професійних сленгізмів у галузі буріння свердловин, зокрема з огляду на наявність виразної образності, характерної для цих одиниць, можна констатувати, що основними способами перекладу досліджуваних лексем є експлікація (описовий переклад), напр.: *whale* 'свердловина, яка дає велику кількість нафти', *wild cat* 'нерозроблена свердловина' та експлікація з використанням функціонального аналогу, яка передбачає застосування при перекладі образності та асоціативності, що є більш типовою для української свідомості та менталітету, напр.: *Cristmas tree* 'фонтанна арматура', *thief hatch* 'пробовідбірний люк', *kelly* 'квадрат (тобто провідна бурильна труба, що має форму квадрату)'.

References

1. Дорошенко С. Українська термінологія нафтогазової промисловості: становлення і розвиток. Полтава : Видавництво ПолтНТУ, 2013. 139 с.
2. Карaban В.І. Переклад англійської наукової та технічної літератури. Граматичні труднощі, лексичні, термінологічні та жанрово-стилістичні проблеми. Вінниця: Нова книга, 2004. 576 с.
3. Корунець І.В. *Theory and Practice of Translation*. Вінниця: Нова книга, 2001. 447 с.
4. Langenkamp R. *Handbook of Oil Industry Terms and Phrases [fifth edition]*. PennWell Books, 1994. 512 p.
5. Partridge E. *The Routledge Dictionary of Historical Slang*. London : Routledge, 1973.
6. Schlumberger Oilfield Glossary <https://www.glossary.oilfield.slb.com/en> (accessed: 20.04.2023).
7. *The Book of Jargon: Oil and Gas*. Latham and Watkins LLP, 2016. 121 p.
8. Tsymbal N. *Research of Terminological Lexis in Motivation Aspect*. Філологічний часопис. 2018. Вип. 2 (12). С. 84–92. <http://fch.udpu.edu.ua/article/view/151972/150951> (accessed: 20.04.2023).

УДК 372.881.111.22

О. Ю. Туциця, к. філол. н., доц.,
П. О. Таратун студент групи 101 ФФ
Національний університет «Полтавська політехніка імені Юрія Кондратюка»

THE PROBLEM OF LEARNING VERB CONTROL AT THE INITIAL STAGE OF LEARNING THE GERMAN LANGUAGE

At the initial stage of learning German as a second foreign language, it is necessary to understand how to correctly construct a sentence, namely, to determine the center of a sentence that begins with a verb that governs a certain case and requires one or another preposition.